

Tomasz Majczyna

Ikona Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Radzynie Podlaskim

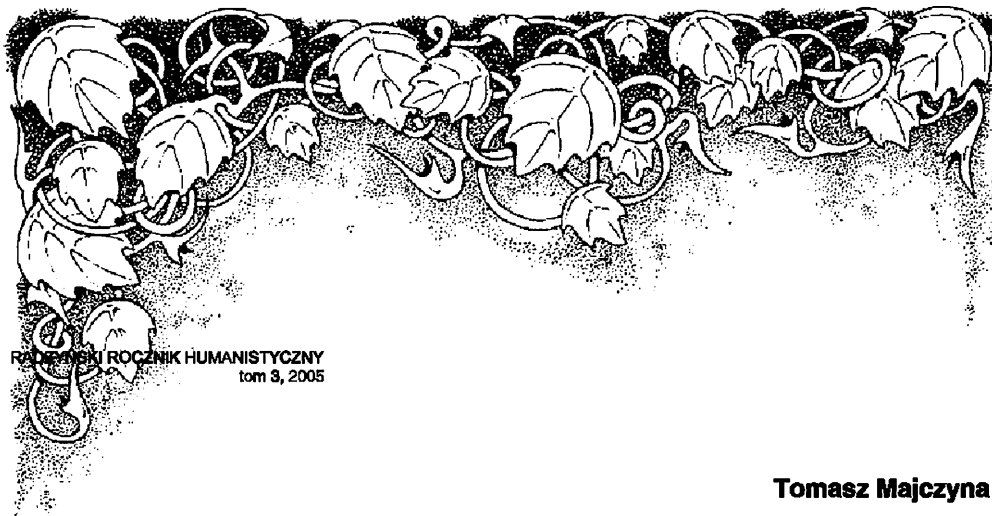
Radzyński Rocznik Humanistyczny 3, 170-183

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RODZIMY ROCZNIK HUMANISTYCZNY
tom 3, 2005

Tomasz Majczyna

Ikona Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Radzynie Podlaskim

W Radzynie Podlaskim w kościele pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy i św. Brata Alberta, w prezbiterium pod dwunastometrowym krzyżem na głównej ścianie, znajduje się niewielki obraz – Oryginalna Kopia Rzymskiej Ikony Matki Boskiej Nieustającej Pomocy. Obraz ten, należący do najbardziej rozpowszechnionych wizerunków Najświętszej Dziewicy, został wykonany przez szkołę toruńską pod kierunkiem Redemptorysty O. Eugeniusza Korpiela, a w 1995 r. sprowadzony do radzyńskiej świątyni dzięki staraniom proboszcza parafii, ks. prałata Henryka Hołowejki.

Obecnie można zauważyć ożywione zainteresowanie tematyką ikonograficzną i to na wielu płaszczyznach, albowiem dla człowieka kultury sakralnej – chrześcijańskiej, czy też nawet świeckiej, „ikona bez wątpienia stanowi wartość estetyczną, ale jednocześnie pozwala odkrywać w sobie niewyczerpane możliwości informacyjne. Człowiek poszukujący prawdy dostrzega w ikonie most łączący dwa światy – widzialny i niewidzialny, świat kultury i świat objawienia”¹. Tego też można doświadczyć wpatrując się w ikonę Matki Bożej Nieustającej Pomocy.

Powstanie i początki kultu Ikony Matki Boskiej Nieustającej Pomocy

Data pojawienia się ikony Matki Boskiej Nieustającej Pomocy nie została dotychczas jednoznacznie ustalona. Istnieje kilka ze sobą sprzecznych hipotez. Jedne

---

¹I. Jazykowa, *Świat ikony*, Warszawa 1998, s. 198.

przyjmują powstanie obrazu w wieku XVIII lub XV (teoria F. Fererero, M. Skrudlika), inne w XIII (C. M. Henze), a jeszcze inne przesuwają tę datę na czas pomiędzy X a XIII w. (M. Cattapan, T. Cepedal)². Wątpliwości dotyczą także samego miejsca powstania ikony. Jest rzeczą natomiast pewną, że ikona Matki Boskiej Nieustającej Pomocy posiada cechy malarstwa bizantyjsko-kreteńskiego, że była czczona na Krecie, prawdopodobnie w sanktuarium Lassithi³.

Obraz Matki Bożej Nieustającej Pomocy przybył do Rzymu z wyspy Kreta, która w 1204 r. dostała się pod panowanie Wenecji. Z Italii przybywali wówczas na Kretę m.in. i malarze, którzy tam stworzyli tzw. szkołę wenecko-kreteńską⁴. W związku z istnieniem i działalnością tej szkoły malarskiej na Krecie, niektóre hipotezy właśnie artystom szkoły wenecko-kreteńskiej przypisują namalowanie ikony Matki Boskiej Nieustającej Pomocy, gdyż „istnieje siedem obrazów Matki Bożej Bolesnej podobnych do obrazu Matki Bożej Nieustającej Pomocy, przypisywanych najsłynniejszemu mistrzowi tej szkoły – Andrzejowi Rico, żyjącemu w Gandii w latach 1421-1495”⁵. Zatem obraz Matki Boskiej Nieustającej Pomocy musiałby powstać około XV w.⁶

Istnieją jednak pewne przesłanki przemawiające za tym, iż ikona ta jest wcześniejsza, że powstała w X w. Obraz miałby być wówczas namalowany w Konstantynopolu lub w jego pobliżu, a ikona Matki Boskiej Nieustającej Pomocy mogła się stać natchnieniem dla wspomianej szkoły wenecko-kreteńskiej – dzięki rechrystianizacji Kreta prowadzonej przez przybyłych z Bizancjum mnichów⁷. Przyjmując tę teorię pierwotny obraz Matki Boskiej Nieustającej Pomocy byłby wcześniejszy od obrazów A. Rico.

Na Krecie czczono w górach Lassithi obraz Matki Bożej *Cardiotissa* (Matki Bożej Najserdeczniejszej)⁸. Istnieje też na Krecie tradycja, że obraz ów został skradziony, a to oznaczałoby, iż skradziony obraz Matki Bożej *Cardiotissa* mógłby być obecnym obrazem Matki Boskiej Nieustającej Pomocy. W zgodzie z tą hipotezą pozostaje wypowiedź Geroly – jednego z największych znawców Kreta – który pisał, że na wyspie

---

² A. Bazielić, *Jubileusz ikony Matki Bożej Nieustającej Pomocy*, „Homo Dei”, 60 (1991), 4 (272), s. 57.

³ T. Koczewski, *Obraz i kult Matki Bożej Nieustającej Pomocy w świetle nowych studiów*, „Homo Dei”, 37 (1968), 2 (132), s. 116; R. Marcinek, *Matko Pomocy Nieustającej pomagaj nam. Modlitewnik do MBNP*, Tuchów 1991, s. 210; zob. M. Skrudlik, *Obraz Matki Boskiej Nieustającej Pomocy. Studium ikonograficzne*, Tuchów 1938, s. 11.

⁴ R. Marcinek, *Historia obrazu Matki Bożej Nieustającej Pomocy*, [w] tenże, *Historia i treść obrazu Matki Bożej Nieustającej Pomocy*, Tuchów 1995, s. 7.

⁵ Tamże.

⁶ M. Skrudlik, *Obraz Matki Boskiej Nieustającej...*, dz. cyt., s. 10.

⁷ R. Marcinek, *Historia obrazu Matki...*, dz. cyt., s. 7.

⁸ Flaminio Corner w książce pt. *Święta Kreta* opisuje klasztor bazylianów, który słynie z tego cudownego obrazu oraz licznych pielgrzymek do Matki Bożej *Cardiotissa*. Ponadto istnieje dokument z 11.IX.1438 r. dotyczący roku 1424. Jest to akt notarialny wydany przez Maffeo Donato, a dotyczący wspomnianego klasztoru i kościoła. Badania przeprowadzone nad obecnym obrazem Matki Bożej *Cardiotissa* wykazały, że obraz ten pochodzi z roku 1725, a więc nie jest tym samym, o którym pisał w swoim dokumencie Maffeo Donato, R. Marcinek, *Historia obrazu Matki...*, dz. cyt., s. 7.

było wiele czczonych obrazów, jednakże największą cześć odbierał właśnie obraz Matki Boskiej Nieustającej Pomocy⁹.

Istnieje też wiele hipotez odnoszących się do pierwowzoru obrazu Matki Boskiej Nieustającej Pomocy. Przyjmując czas powstania tego obrazu na X w. trzeba za pierwowzór przyjąć obraz Matki Bożej *Hodigitrii* (Matki Bożej *Wskazującej Drogę, Prowadzącej, Przewodniczki, Przy drodze*) – najsłynniejszej Madonny tamtych czasów¹⁰. Ów obraz – *Hodigitria*, wg historyków sztuki, mógł przed zniszczeniem dokonany przez Turków w 1453 r., posłużyć jako wzór obrazu Matki Boskiej Nieustającej Pomocy¹¹.

Co do pierwowzoru pojawia się także teoria, że za wzór obrazu Matki Boskiej Nieustającej Pomocy mógł posłużyć pochodzący z Bizancjum i datowany na X w. obraz Madonny *Włodzimierskiej*, do którego ikona Matki Boskiej Nieustającej Pomocy jest podobna, w przeciwieństwie do *Hodigitrii*, z którą miałyby mieć wspólne tylko rysy ogólne¹².

Inna hipoteza zakłada, że obraz Matki Boskiej Nieustającej Pomocy mógł powstać w czasie walk (lub po walkach) z herezją obrazoburców w VIII w. Po tych wydarzeniach powstał nowy rodzaj malarstwa przedstawiający mękę Jezusa Chrystusa i cierpienia Jego Matki. Na obrazach tego typu umieszczano narzędzia męki: krzyż, włócznię i gąbkę, które symbolizowały Żydów męczących Pana Jezusa, a pośrednio ikonoklastów¹³.

Z jeszcze inni z kolei łączą powstanie obrazu Matki Boskiej Nieustającej Pomocy z życiem i działalnością znakomitego malarza, mnicha św. Łazarza (zmarł w 868 r.). On to jest uważany za tego, który wprowadził postać anioła do obrazów Matki Bożej.¹⁴ Za przesunięciem na X-XI w. daty powstania obrazu Matki Boskiej Nieustającej Pomocy miałyby też przemawiać jego cechy wewnętrzne (kolor sukni i płaszcza, napisy nad głowami aniołów, gwiazda o prostych promieniach na czole Madonny) charakterystyczne dla tamtej epoki¹⁵.

Badania nad obrazem obecnie znajdującym się w kościele św. Alfonsa w Rzymie przeprowadzone podczas jego konserwacji w Muzeum Watykańskim w pierwszej połowie 1994 r. wykazały, że drewno tej ikony pochodzi z XIV\XV w. (lata 1325-1480). Z kolei analiza artystyczna wykazuje pochodzenie ikony na wiek XVIII.¹⁶ Można więc stwierdzić, że świadectwa historyczne wykazują istnienie tego obrazu w XV w., dlatego też najbardziej uzasadnione jest przyjęcie końca XIV w. za czas jego powstania. Ta data daje się pogodzić z najnowszymi badaniami. Mianowicie istnieje możliwość, że rzymski obraz Matki Boskiej Nieustającej Pomocy jest jedyną kopią wykonaną w XVIII w. z obrazu otaczanego już czią w wieku XIV. Pierwotnie sądzi-

---

⁹ Tamże, s. 8.

¹⁰ *Nieustająca Pomoc. Ikona. Historia. Nowenna do Matki Bożej Nieustającej Pomocy*, Tuchów 1988, s. 15-16; R. Marcinek, *Matko Pomocy Nieustającej...*, dz. cyt., s. 206; R. Marcinek, *Historia obrazu Matki...*, dz. cyt., s. 9.

¹¹ Tamże.

¹² T. Koczewski, *Obraz i kult...*, dz. cyt., s. 118.

¹³ R. Marcinek, *Historia obrazu Matki...*, op. cit., s. 9-10.

¹⁴ T. Koczewski, *Obraz i kult...*, dz. cyt., s. 117.

¹⁵ Tamże, s. 115-116.

¹⁶ J. Dołbakowski, *Matka Boża Nieustającej Pomocy*, s. 4, maszynopis (dale: mps) w zbiorach autora.

no, że pod obecnym obrazem odkryje się starszy obraz. Analiza naukowa jednak nic takiego nie wykryła. Jednakże istnieje taka możliwość, że gdy „kolory oryginału zaczęły blednąć, a samo drewno zaczęło się wypaczać, zdecydowano – bez poszanowania dla oryginału – skopiować go na odwrotnej stronie tego samego drewna”¹⁷. Uważa się więc teraz, że „oryginał obrazu [ten z kościoła św. Alfonsa w Rzymie] jest prawdopodobnie jedyną kopią znacznie starszego obrazu, wykonaną na tym samym drewnie”¹⁸. Z kolei sprawa dotycząca pierwowzoru obrazu Matki Boskiej Nieustającej Pomocy (a więc czy był on wzorowany na *Hodigitrii*, czy był dziełem św. Łazarza, czy pochodzi ze szkoły wenecko-kreteńskiej, czy wyszedł spod ręki Andrzeja Rico) i miejsca powstania (Kreta czy Konstantynopol lub jego poblizsze) jest trudna do jednoznacznego określenia. Faktem jest, że obraz Matki Boskiej Nieustającej Pomocy pod koniec XV w. znikł z Krety, a wspomniana wyżej analiza naukowa przypisuje go szkole na Krecie, która za czasów panowania weneckiego uległa wpływom włoskim.

Równie trudne do ustalenia są dalsze losy obrazu Matki Boskiej Nieustającej Pomocy, albowiem napotyka się kolejną trudność – ściśle powiązanie i zarazem wymieszanie się prawdy z legendą. Wszystko jednak wskazuje na to, że sprawa zniknięcia obrazu z Krety jest zasługą pewnego kupca odbywającego regularne podróże kupieckie do Italii, który ów obraz wykradł z kościoła na wyspie. Najprawdopodobniej było to sanktuarium w Lassithi¹⁹. Po kradzieży malowidło zostało ukryte w bagażach kupca i znalazło się na statku. Zaraz po wypłynięciu w morze zerwała się straszliwa burza i marynarze zanosili żarliwe modlitwy do Boga i do Maryi, aby zostali uratowani przed nieuchronną katastrofą. Gdy statek przybył szczęśliwie do portu, uznano to za znak szczególnej opieki Matki Bożej, której obraz na nim przebywał. Kupiec przybył do Rzymu, a tam zapadł na ciężką chorobę. Bliski śmierci kupiec wyjawiał przyjacielowi, który się nim zaopiekował, tajemnicę dotyczącą obrazu: w jaki sposób go ukradł z kościoła, gdzie był otaczany czcią, w jaki sposób przywiózł go do Rzymu, a jednocześnie poprosił o umieszczenie tegoż obrazu w kościele, w którym doznawałby odpowiedniej czci²⁰. Po śmierci kupca odnaleziony w jego bagażach obraz zatrzymała w swoim pokoju żona jego przyjaciela. W nocnym widzeniu Maryja parokrotnie ostrzegała Rzymianina, by ten wypełnił obietnicę daną swemu przyjacielowi. Po kilku widzeniach przyjaciel był gotów zwrócić obraz (Maryja miała go ostrzegać, że umrze w przypadku nie odniesienia obrazu do kościoła), jednakże nie zgadzała się na to jego małżonka. W krótkim czasie Rzymianin zachorował i zaraz umarł. Maryja ukazuje się teraz w widzeniu sześćioletniej jego córeczce²¹ i jej matce, która postanowiła oddać przetrzymywany obraz. Matka Boża jeszcze raz ukazała się

---

¹⁷ *Nieustająca Pomoc. Ikona...*, dz. cyt., s. 16.

¹⁸ Tamże.

¹⁹ J. Dołbakowski, *Matka Boża...*, dz. cyt., s. 1.

²⁰ R. Marcinek, *Historia obrazu Matki...*, dz. cyt., s. 11; por. T. Majczyna, *Historia obrazu Pani Nieustającej Pomocy z kościoła św. Alfonsa w Rzymie*, cz. II, „Grot” 1998, nr 6 (14), s. 14.

²¹ „Idź po matkę i dziadka i powiedz im: Matka Boża Nieustającej Pomocy każe wynieść ikonę z domu, w przeciwnym razie wszyscy zginiecie”, R. Marcinek, *Historia obrazu Matki...*, dz. cyt., s. 2.

dziecku i poleciła umieścić obraz w kościele św. Mateusza Apostoła i Ewangelisty²², który był wówczas pod opieką braci Augustianów.

Za datę pojawienia się obrazu Matki Bożej Nieustającej Pomocy w kościele św. Mateusza opracowania historyczne przyjmują środę 27 marca 1499 r.²³ Wszystko wskazuje też na to, że od początków przeniesienia ikony do kościoła św. Mateusza była ona czczona pod tytułem Matki Boskiej Nieustającej Pomocy. Obraz ten słynął też licznymi łaskami, tak że w 1517 r. Leon X przywrócił kościołowi tytuł kardynalski, który wcześniej posiadał.²⁴ W tym kościele obraz przebywał ponad 200 lat, odbierając należną cześć. Z czasem jednak kościół św. Mateusza zaczął podupadać²⁵.

W 1798 r. wojska francuskie pod wodzą marszałka L.A. Berthiela zdobywają Rzym. Wkrótce też zostaje proklamowana Wolna Republika Rzymska. Następca marszałka Berthiela – gen. A. Massena każe zburzyć około 30 kościołów rzymskich i 3 czerwca 1798 r. zostaje zburzony doszczętnie kościół św. Mateusza²⁶, a tereny na których stał zostają wykorzystane pod nowe fortyfikacje. Wobec tego Ojcowie Augustianie chronią się, wraz z obrazem Matki Boskiej Nieustającej Pomocy, w pobliskim klasztorze św. Euzebiusza, a w 1819 r. przeprowadzają się do klasztoru Najświętszej Panny *in Posterula*, gdzie był już czczony inny wizerunek Bożej Rodzicielki – Najświętszej Panny Łaskawej. Zapewne dlatego obraz Matki Boskiej Nieustającej Pomocy zostaje umieszczony w prywatnym oratorium zakonników, w którym przebywał prawie 50 lat²⁷, a „wśród przeprowadzek i niepokojów ówczesnego czasu o obrazie zapomniano”²⁸.

W klasztorze św. Euzebiusza żył brat Augustyn Orsetti, który pamiętał czasy kultu obrazu Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w kościele św. Mateusza, toteż często lubił wspominać o tej ikonie, zwłaszcza ministrantowi Michałowi Marchi²⁹, który wstąpił do Zgromadzenia Redemptorystów w 1855 r. (dwa lata po śmierci Orsettiego). W tym też roku do Rzymu przybyli dwaj Redemptoryści: O. E. Douglas i O. B. Quelas, którzy nabyli posiadłość Villa Caserta przy via Merulana, by tu wybudować swój Dom Generalny³⁰. Po przeprowadzce do nowego domu archiwista zakonny znalazł w dokumentach opowiadanie o cudach dokonanych w dawnym kościele św. Mateusza, gdy był tam czczony obraz Matki Boskiej Nieustającej Pomocy. Okazało się ponadto, że kościół ów znajdował się w ogrodzie Villa Caserta, w miejscu, gdzie Redemptoryści wybudowali kościół p.w. św. Alfonsa Marii Liguorego.

---

²² R. Marcinek, *Pomoce homiletyczne. Matka Boża Nieustającej Pomocy*, „Homo Dei”, 61(1992), 2-3 (224-225), s. 110.

²³ R. Marcinek, *Historia obrazu Matki...*, dz. cyt., s. 11.

²⁴ Pierwszy cud zdarzył się już przy przeniesieniu ikony do kościoła św. Mateusza, J. M. J. A., *Matka Boska Nieustającej Pomocy. Podręcznik ułożony dla Bractwa Najśw. Marji Panny Nieustającej Pomocy i św. Alfonsa założonego w kościele OO. Redemptorystów w Mościskach*, Przemyśl 1895, s. 16.

²⁵ R. Marcinek, *Matko Pomocy Nieustającej...*, dz. cyt., s. 224; por. J. M. J. A., *MBNP. Podręcznik...*, dz. cyt., s. 21.

²⁶ J. Dołbakowski, *Matka Boża...*, dz. cyt., s. 2; por. R. Marcinek, *Matko Pomocy Nieustającej...*, dz. cyt., s. 224.

²⁷ Por. J. Dołbakowski, *Matka Boża...*, dz. cyt., s. 2.

²⁸ *Nieustająca Pomoc. Ikona...*, dz. cyt., s. 17.

²⁹ J. Dołbakowski, *Matka Boża...*, dz. cyt., s. 2.

³⁰ Tamże, s. 3; R. Marcinek, *Historia obrazu Matki...*, dz. cyt., s. 15.

Wówczas młody zakonnik M. Marchi, podczas towarzyskiej rozmowy dotyczącej owego zaginionego obrazu ze Wschodu, w 1862 r. złożył świadectwo: „Wiem, gdzie znajduje się obraz – jest on w kaplicy klasztoru OO. Augustianów, do której tyle razy chodziłem”³¹. Ponadto 7 lutego 1863 r., Jezuita O. F. Blosi wygłasza w jednym z rzymskich kościołów kazanie na temat Najświętszej Maryi Panny, w którym mówił o obrazie Matki Boskiej Nieustającej Pomocy³².

Kazanie Jezuity oraz świadectwo M. Marchi wywarły duże wrażenie na Redemptorystach z Villa Caserta, tak, że wśród nich zrodziła się myśl o umieszczeniu odnalezionego obrazu w nowo wybudowanym kościele św. Alfonsa. 11 grudnia 1865 r. papież Pius IX przyjął na audiencji O. M. Mauroni – Superiora Generalnego Redemptorystów. Superior opowiedział Ojcu Świętemu o obrazie Matki Boskiej Nieustającej Pomocy. Papież obraz ten znał, albowiem jako małe dziecko chodził ze swoją matką modlić się do kościoła św. Mateusza, w którym znajdował się obraz Matki Boskiej Nieustającej Pomocy³³. Po tym spotkaniu Pius IX napisał osobiście do Augustianów z prośbą przekazania Redemptorystom obrazu Matki Boskiej Nieustającej Pomocy, aby ten był wystawiony do kultu w kościele św. Alfonsa – w miejscu, gdzie już wcześniej przebywała ta ikona. Augustianie zgodzili się oddać obraz żądając jedynie wiernej jego kopii do swej kaplicy³⁴. Po tym, 19 stycznia 1866 r.³⁵, obraz Matki Boskiej Nieustającej Pomocy został przyniesiony przez O. M. Marchi na via Merulana.

W kwietniu tego samego roku odbyło się uroczyste Triduum ku czci Matki Boskiej Nieustającej Pomocy i 26 kwietnia 1866 r.³⁶ obraz został uroczystie wprowadzony do kościoła św. Alfonsa. W maju zaś do obrazu Matki Boskiej Nieustającej Pomocy przybył Pius IX i zlecił rozpowszechnienie kultu tego wizerunku na całym świecie. 23 czerwca 1867 r.³⁷ obraz został koronowany.

Po tym czasie nastąpił nowy rozkwit kultu cudownego obrazu Matki Boskiej Nieustającej Pomocy. Stolica Apostolska potwierdziła przekonanie Ludu Bożego, że „prośby wiernych mogą być w cudowny sposób wysłuchane nie tylko przed obrazem oryginalnym, lecz także przed jego „autentyczną” (namalowaną na desce i poświęconą przez papieża) kopią”³⁸. Od tego czasu nastąpił wzmoczony rozwój kultu nie tylko na terenie Włoch lecz na całym świecie – w tym i w Polsce.

---

³¹ Tamże.

³² J. Dołbakowski, *Matka Boża...*, dz. cyt., s. 3.

³³ Tamże.

³⁴ R. Marcinek, *Historia obrazu Matki...*, dz. cyt., s. 15.

³⁵ J. Dołbakowski, *Matka Boża...*, dz. cyt., s. 3.

³⁶ Tamże; F. Brzoskowski, *Z dziejów obrazu i kultu MB Nieustającej Pomocy*, „Homo Dei”, 35 (1966), 1 (123), s. 46-48; zob. R. Marcinek, *Historia obrazu Matki...*, dz. cyt., s. 15.

³⁷ J. Dołbakowski, *Matka Boża...*, dz. cyt., s. 3; *Nieustająca Pomoc. Ikona...*, dz. cyt., s. 17; R. Marcinek, *Historia obrazu Matki...*, dz. cyt., s. 16.

³⁸ *Nieustająca Pomoc. Ikona...*, dz. cyt., s. 19-20.

Obraz Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Polsce

Na ziemiach polskich kult Matki Boskiej Nieustającej Pomocy szerzył się za sprawą cudownie uzdrowionego w Trewirze, przed tamtejszym obrazem Matki Boskiej Nieustającej Pomocy, młodego księcia Edmunda Radziwiłła. Został on w 1867 r. wyświęcony na kapłana i później sprowadził do Wielkopolski i na Śląsk wiele obrazów Matki Boskiej Nieustającej Pomocy. Jedna z kopii trafiła do parafii w Ostrowiu Wlkp., gdzie był wikariuszem. Pierwsza zaś autentyczna kopia tego obrazu trafiła do naszego kraju w 1869 r. do Ciepelic (do 1883 r. sprowadzono do Polski 6 autentycznych kopii)³⁹.

Rozkwit nabożeństwa do Matki Boskiej Nieustającej Pomocy nastąpił po przybyciu do Mościsk w 1883 r. Ojców Redemptorystów. O. Bernard Łubieński⁴⁰ przywiózł pierwszą dla Redemptorystów w Polsce kopię obrazu Matki Boskiej Nieustającej Pomocy i umieścił ją w kościele przyklasztornym w Mościskach⁴¹. Po II wojnie światowej obrazy Matki Boskiej Nieustającej Pomocy znalazły się w wielu polskich kościołach. Wiązało się to z upowszechnieniem, prowadzonych głównie przez Redemptorystów, misji parafialnych⁴². Obecnie w Polsce znajduje się ponad 200 kościołów i kaplic pod wezwaniem Matki Boskiej Nieustającej Pomocy przeszło 2000 świątyń z obrazem i Nieustanną Nowenną. Sześć obrazów zostało uroczystie koronowanych⁴³.

Opis i symbolika obrazu

Oryginalny obraz Matki Boskiej Nieustającej Pomocy jest malowidłem wykonanym techniką temperową na desce orzechowej o rozmiarach 53 cm na 41,5 cm. Pod względem ikonograficznym wizerunek ten możemy zaliczyć do typu Madonn Boleśnych, czyli *Eleusy* Pasyjnej a wywodzących się z *Hodigitrii*. Jednocześnie jest to typ *Glykofilusa* (*Kardiotissa* – Najmilsza) – współczująca swojemu Synowi⁴⁴.

Na złotym tle ikony Matki Boskiej Nieustającej Pomocy odcinają się dwie główne postacie: Dziewica Maryja i Jej Syn. Centrum tej ikony stanowią połączone ręce Matki i Dziecięcia w ten sposób, że Maryja wskazuje na swojego Syna Jezusa Chrystusa, Syna Bożego.

---

³⁹ K. Piotrowski, *Geneza i rozwój kultu Matki Bożej Nieustającej Pomocy na ziemiach polskich do roku 1918. Studium historyczno-liturgiczne*, mps, Tuchów 1991, s. 12, 15.

⁴⁰ T. Majczyna, *O Bernard Łubieński – Apostoł kultu Matki Boskiej Nieustającej Pomocy*, „Podlaskie Echo Katolickie” 1999, nr 50 (233).

⁴¹ Kopia ta posiadała nr 839 w rejestrze kopii wysłanych z Rzymu na cały świat. Obecnie obraz ten znajduje się w WSD OO. Redemptorystów w Tuchowie, *Nieustająca Pomoc. Ikona...*, dz. cyt., s. 20.

⁴² S. Zdanowicz, *Święta Maryjne partykularne umieszczone w nowym Mszałe Rzymskim z 1961 r.*, „Studia Wrocławskie”, 2 (1965), s. 362.

⁴³ J. Dołbakowski, *Matka Boża...*, dz. cyt., s. 7. Są to obrazy z Kolegiaty Matki Boskiej Nieustającej Pomocy i Św. Marii Magdaleny w Poznaniu (11 X 1961), z kościoła Św. Józefa w Toruniu (1 Xa 1967), z kaplicy Sióstr Karmelitanek Bosych w Kaliszu-Niedźwiadach (7 VI 1991), z kościoła Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Krakowie (26 VI 1994), z kościoła w Jaworznie (14 VI 1999) i z kościoła w Wadowicach (16 VI 1999).

⁴⁴ J. Dołbakowski, *Matka Boża...*, dz. cyt., s. 4.

Maryja jest przedstawiona na obrazie w półfigurze tak, jakby było to ukazane popiersie osoby stojącej. Prawą dłonią o długich palcach w geście wskazującym podtrzymuje rączki Bożej Dzieciny, a jednocześnie wskazuje dłonią Jezusa. Owalna głowa Maryi jest lekko pochylona w lewą stronę, w stronę Jezusa. Jej twarz koloru pszenicznego jest pełna dobroci, łagodności, smutku, zamyślenia i wdzięku zarazem. Oblicze Matki Bożej jest pięknie umodelowane i wyraża wschodni typ piękności. Nos Maryi jest delikatny, wydłużony. Usta są małe, zamknięte, zaciśnięte – wyrażają ból, ale ból i smutek bardziej z powodu ludzkich grzechów, niż z powodu przyszłej Męki Jej Syna, na którą, tak jak i na rozdarcie swojego serca, Ona się zgadza (por.: prorocstwo Symeona, Łk 2,35). Jej milczące usta wyrażają poddanie się decyzji Ojca i złożenie dobrowolnej ofiary z Syna i z Siebie – jest to kontynuacja *fiat* wypowiedzianego przy Zwiastowaniu (por. Łk 1,38).

Duże, mocno zarysowane wydłużonymi brwiami, oliwkowe oczy Maryi dodają całej postaci wyrazu powagi i świętej wyniosłości, jaka przystoi Matce Bożej⁴⁵. Szeroko otwarte oczy są pełne zatroskania, uczucia smutku i miłości, są tklive i rodzące w człowieku zaufanie. Są one skierowane na patrzącego na obraz, wychodzą poza ikonę, nie patrzą na Jezusa, na Archaniołów, starają się przemawiać do człowieka (są to elementy ikony typu *Eleusy* – Tkliwej), ze współczuciem obejmują spojrzeniem matczynego zatroskania całe Mistyczne Ciało Chrystusa, wszystkich ludzi, w oczekiwaniu na modlitewne spotkanie z nimi i przekazanie im łaski odkupienia⁴⁶, ale też wyrażają głębię uczuć dla Jezusa.

Maryja jest ubrana w ciemnoczerwoną, zapiętą wysoko pod szyję suknię z długimi rękawami o obcisłych końcach. Płaszcz jest pokryty złotym szrafowaniem i lamówkami na obrzeżach, które są symbolem blasku transcendencji, materii przenikniętej boskimi energiami – symbolizuje to miłość ku Bogu⁴⁷. Ramiona i głowę, dokładnie przykrywając włosy, okala płaszcz w odcieniu głębokiego, zbliżonego do czerni granatu, spod którego prześwieca czepiec koloru morskiego. Płaszcz podbity zieloną podszewką, symbolizującą wiarę Maryi, jest ułożony w fałdy z bizantyjskimi wisiorkami na ramieniu.

Strój Maryi jest skromny w stosunku do Jej prawdziwej godności, albowiem wyróżnia Ją nie ubiór, ale piękno Jej duszy ubranej w łaskę, piękno Jej Serca bijącego dla Jezusa i dla ludzi oraz piękno Jej życia⁴⁸.

Ponad środkiem czoła Bożej Rodzicielki jest umieszczona ośmioramienna gwiazda, zaś nieco niżej, po Jej prawej stronie, umieszczona jest gwiazda-krzyż. Gwiazdy te symbolizują dziewictwo Maryi przed i po narodzeniu Jezusa oraz przypominają, że Maryja jest Gwiazdą Zaranną, Jutrzenką, Gwiazdą Morza i Królową

---

⁴⁵ *Nieustająca Pomoc. Ikona...*, dz. cyt., s. 12.

⁴⁶ J. Dołbakowski, *Matka Boża...*, dz. cyt., s. 4.

⁴⁷ Tamże, s. 5; J. T. Sitko, *Przed obrazem Matki Bożej Nieustającej Pomocy. Nowenna rozważań*, Warszawa 1950, s. 45.

⁴⁸ A. M. G. Paz, *Pomoce kaznodziejskie. Obraz MBNP. Interpretacja teologiczna*, „Homo Dei”, 63 (1994), 2 (232), s. 125.

Nieba. Głowę Maryi okala ponadto złoty nimb z geometrycznymi figurami, wydobytymi techniką punktowania szkoły kreteńskiej⁴⁹, stylizowanymi na kwiaty.

Dziecię Jezus na obrazie tuli się do Matki, jest nieco pochylone do przodu, w stronę Matki. Jezus jest ukazany w pełnej, trochę nieproporcjonalnej postaci, z odkrytą głową, szyją, stopami i włosami kasztanowymi i mimo że to Maryja zajmuje większą część kompozycji obrazu, to Jezus Chrystus jest jego tematem centralnym. Jezus jest ubrany w zieloną tunikę symbolizującą Jego Bóstwo (Bóg Stworzycielem i Dawcą życia),⁵⁰ która jest przepasana czerwoną szarfą – oznaką królewskośći. Ma na sobie zarzuconą na ramię brązową pelerynę symbolizująca Jego człowieczeństwo. Oznaką Bóstwa jest także złote szrafowanie, które pokrywa szaty Syna Bożego.

Głowa Jezusa, o szerokim czole i gęstych krótkich włosach koloru kasztanowego, jest odwrócona w lewo. Jest otoczona złotym nimbem, w który wpisany został, charakterystyczny dla Syna Bożego, równoramienny krzyż. Dziecię patrzy z przerażeniem na Archanioła Gabriela, który ukazuje krzyż, będący przepowiednią zbawczej śmierci krzyżowej. Właśnie w tym łęku i przerażeniu Jezus tuli się do Matki i ściska obiema rączkami Jej kciuk, szukając w Niej ratunku i pomocy. Skręt ciała Jezusa, na widok przerażających narzędzi męki, powoduje skrzyżowanie nóg, tak, że lewa zachodzi na prawą. W tym nagłym ruchu spada Jezusowi z nogi sandał i zwisa na sznurowaniu. Jest to symbol łęku, jaki czuje Pan Jezus, ale także może wyrażać uprzywilejowaną godność Maryi, która była godna rozwiązać sandał Syna Bożego, w przeciwieństwie do Jana Chrzciciela (por.: Łk 3,16). Spadający sandał może symbolizować przychodzącego na świat Syna Bożego, znak Wcielenia, które było zarazem upokarzającym zrezygnowaniem ze swojej chwały, uniżeniem Drugiej Osoby Bożej (por. Flp 2,6-7)⁵¹. Złote tło i uroczysty sposób trzymania narzędzi męki przez aniołów podkreślają też i triumf Jezusa, bardziej niż narzędziami kaźni wydają się one być trofeami zwycięstwa; jakby zostały zabrane z Kalwarii w poranek Zmartwychwstania.

Wzrok Jezusa nie zatrzymuje się jednak na krzyżu utrzymanym przez Archanioła Gabriela, ale biegnie dalej, ku złotemu tłu obrazu symbolizującemu Niebo, które Jezus przyszedł ludziom otworzyć za cenę krzyża.

Na ikonie Matki Boskiej Nieustającej Pomocy są także namalowane symetrycznie, na poprzecznej osi głowy Maryi, ukazane z profilu, w geście uwielbienia i ozdobione aureolami półpostaci Archaniołów: Michała i Gabriela – uskrzydłone (symbol Bożego posłannictwa), z odkrytymi głowami i pięknymi fryzurami, wpatrzone w Jezusa. Nad prawym ramieniem Matki Bożej znajduje się Św. Michał – wódz aniołów w walce z szatanem, rzecznik i opiekun ludu Bożego – ubrany w czerwoną tunikę i zielony płaszcz, przez który trzyma naczynie z włócznią, trzcina i gąbką – atrybutami męki. Trzymanie narzędzi męki przez płaszcz dodaje im dostojęstwa. Tutaj na ikonie Archanioł Michał występuje jako „pomocnik” Jezusa w walce z mocami ciemności. Z kolei po prawej stronie Matki Bożej jest umieszczony Św. Gabriel –

---

⁴⁹ J. Dołbakowski, *Matka Boża...*, dz. cyt., s. 5.

⁵⁰ *Nieustająca Pomoc. Ikona...*, dz. cyt., s. 12.

⁵¹ Tamże.

posłaniec Boży, który zwiastował Maryi tajemnicę Wcielenia Boga, ten który odsłania przyszłość. Archanioł ten jest odziany w brązowo-różową suknię z zielonymi skrzydłami. Przez welon trzyma grecki krzyż i cztery gwoździe, które są też narzędziami męki. Jest on ukazany z profilu jak w adoracyjnej postaci spogląda na Jezusa⁵². Archanioł Gabriel „na ikonie MBNP nie może więc występować w innej roli, jak tylko Bożego posłańca, który w tym wypadku *objaśnia* Jezusowi przyszłość. Przez ukazanie krzyża wskazuje na punkt kulminacyjny życia Jezusa”⁵³. Obydwaj Aniołowie pełnią też przyboczną straż Matki i Zbawiciela,⁵⁴ czyniąc z Maryi Królową Aniołów⁵⁵. Wskazują Mesjańską godność Jezusa oraz wielkie dzieło, jakiego ma dokonać, a także i to, że ludzie zostali wezwani do uczestniczenia w tym dziele⁵⁶.

Całość kompozycji obrazu dopełniają czerwone greckie kontrakcje literowe, które określają umieszczone na ikonie osoby. Na najwyższym poziomie, po obu stronach głowy Matki Bożej, widnieją litery MP ΘΥ, które są skrótem od greckiego Meter Theou – Matka Boga. Są to największe i najwyższe umieszczone, a przez to najważniejsze litery na obrazie, które wydają się nadawać tytuł całemu obrazowi. Oznacza to, że obraz informuje nas przede wszystkim o tym, że Maryja jest Matką Boga⁵⁷. Na wysokości twarzy Dzieciątka widnieją litery: IC XC – Jezus Chrystus – Namaszczony na Zbawiciela, Jezus jako Zbawiciel. Nad głowami zaś aniołów umieszczone są litery O AP Γ – Ho Archangelos Gabriel (Archanioł Gabriel) i O AP M – Ho Archangelos Michael (Archanioł Michał).

Na oryginalnym Rzymskim Obrazie zostały umieszczone 23 czerwca 1867 r. złote, wysadzane drogimi kamieniami korony⁵⁸.

Ogólna interpretacja Ikony Matki Bożej Nieustającej Pomocy

Obraz Matki Boskiej Nieustającej Pomocy posiada w sobie głębokie znaczenie teologiczne. Ikony tej nie można traktować jako element dekoracyjny, lecz jako obraz zawierający określone przesłanie.

Treść ikony Matki Boskiej Nieustającej Pomocy jest swoistym orędem Odkupienia. Ikona kryje w sobie głęboką symbolikę. Jest plastycznym wyrazem treści teologicznej, a mianowicie „tej wielkiej prawdy, że Boże Macierzyństwo Maryi stanowi Jej najwyższą godność oraz źródło wszelkich łask i przywilejów”⁵⁹. Maryja jako ściśle złączona z Misterium Swego Syna jest dla ludzi macierzyńską miłością i nieustającą matczyną opieką. Matka Boża Nieustającej Pomocy wzywa i prowadzi ludzi w ich dążeniu do świętości, do zbawienia. Ona też – Matka Boga – przygarniając Jezusa i trzymając w swej dłoni Jego obydwie ręce – w Nim przygarnia wszystkich

---

⁵² *Nieustająca Pomoc. Ikona. Historia...*, dz. cyt., s. 13.

⁵³ Z. Bruzi, *O ikonie Matki Boskiej Nieustającej Pomocy*, Warszawa 1997, s. 109.

⁵⁴ *Nieustająca Pomoc. Ikona...*, dz. cyt., s. 13.

⁵⁵ A.M.G. Paz, *Pomoce kaznodziejskie...*, dz. cyt., s. 131.

⁵⁶ Z. Bruzi, *O ikonie Matki...*, dz. cyt., s. 110.

⁵⁷ A.M.G. Paz, *Pomoce kaznodziejskie...*, dz. cyt., s. 119.

⁵⁸ Korony te, w duchu nowej mariologii, zostały ostatnio usunięte, *Matka Boża...*, dz. cyt., s. 20.

⁵⁹ *Przyjrzyj się Jej, a Ją pokochasz*, Włocławek, brak roku wydania, s. 6.

ludzi⁶⁰. Na omawianej ikonie Maryja jest ukazana jako typ, obraz Kościoła, który przygarnia, zgodnie z wolą Pana Jezusa, i jednoczy rozproszone dzieci Boże. Ukazuje Jezusa, źródło szczęścia i przez to staje się dla ludzi Nieustającą Pomocą, aby oni również mogli być nieustanną pomocą dla potrzebującego człowieka⁶¹.

Kościół Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Radzynie Podlaskim

Kult Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Radzynie Podlaskim jest związany ze wszystkimi trzema parafiami rzymsko-katolickimi współcześnie istniejącymi w mieście. Jednakże jego centrum stanowi związana w sposób szczególny z kultem Bogarodzicy parafia p.w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy, która wyrosła z erygowanej 18 czerwca 1456 r. parafii Świętej Trójcy w Radzynie Podlaskim⁶².

Do grudnia 1988 r. w mieście istniała jedyna parafia rzymsko-katolicka, która obejmowała także 18 okolicznych wiosek. Rozwijającemu się miastu i dynamicznie powiększającej się wspólnoty parafialnej – liczba wiernych w parafii radzyńskiej w 1975 r. wynosiła 15 tys. osób⁶³ – bardzo szybko przestał wystarczać jeden, zbyt mały dla potrzeb duszpasterskich kościół. Jednakże w czasach walki władzy ludowej z Kościołem o zgodę na budowę nowej świątyni nie było łatwo.

W latach siedemdziesiątych, kiedy radzyńskim proboszczem i dziekanem był ks. Witold Kobyliński, została zainicjowana Nowenna do Matki Bożej Nieustającej Pomocy. W tym celu został sprowadzony od Redemptorystów obraz Matki Bożej Nieustającej Pomocy, przed którym zaczęła odprawiać się nowenna. W kościele był już wcześniej podobny obraz pochodzący z XIX w. *Inwentarz fundi instructi Kościoła i beneficium parafii Radzyńskiej z 1920 r.* wspomina o nim: „Obraz M. Bożej Nieustającej Pomocy w pięknej ramie rzeźbionej, złożony”⁶⁴. Jednakże był on małych rozmiarów i uległ częściowemu zniszczeniu.

Propagowany przez Ojców Redemptorystów kult Matki Bożej Nieustającej Pomocy w okresie powojennym w Kościele polskim trafiał na podatny grunt. Podobnie było w parafii radzyńskiej, gdzie dochodziła dodatkowa bardzo konkretna i bliska wszystkim wiernym intencja – wyproszenie zgody na budowę nowego kościoła.

Tak więc z tytułem tego obrazu, a zwłaszcza z tą szczególną czcią oddawaną Matce Bożej Nieustającej Pomocy, związane zostały losy nowej świątyni radzyńskiej i

---

⁶⁰ Por. tamże.

⁶¹ *Nieustająca Pomoc. Ikona...*, dz. cyt., s. 15.

⁶² Zob. B. Błoński, *Misyjno-ewangelizacyjna działalność Kościoła w ziemi łukowskiej*, „Wiadomości Diecezjalne Siedleckie”, 66 (1997), 12 s. 513; P. Hapka, *530 lat Radzyna Podlaskiego. Rozwój układu urbanistycznego miasta*, „Grot” 1998, nr 3 (11), s. 12; P. Hapka, *530 lat Radzyna Podlaskiego. Synteza dziejów miasta*, „Grot” 1998, nr 1 (8), s. 11; S. Litak, *Formowanie sieci parafialnej w Łukowskiem do końca XVI w.*, „Roczniki Humanistyczne”, 12 (1964), 2, s. 33, 64; Wykaz miejsc w których egzystują Kościoły, Kaplice, albo też Klasztory zakonne do Dyecezyi Podlaskiej należące opisane historycznie, rękopis, brak roku i miejsca wydania (z początku XIX w.), Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Siedleckiej, folia 1230; por.: S. Jarmuś, *530 lat Radzyna Podlaskiego. Z dziejów pierwszej radzyńskiej parafii*, „Grot” 1998, nr 2 (10), s. 11; S. Jarmuś, *Szkice z dziejów Radzyna Podlaskiego i byłego powiatu radzyńskiego*, Radzyń Podlaski 1995, s. 16.

⁶³ *Katalog kościołów i duchowieństwa diecezji siedleckiej, czyli podlaskiej na rok 1975*, Siedlce 1975, s. 149.

⁶⁴ *Inwentarz fundi instructi*, s. 13, Archiwum Kurii Siedleckiej, Akta parafii Trójcy św. w Radzynie Podlaskim, t. I.

oczekiwanej nowej parafii. W każdorazowej, odprawianej w środy Nowennie do Matki Bożej Nieustającej Pomocy były składane przed Jej obrazem prośby zanoszone do Boga, najpierw o uzyskanie zezwolenia od władz państwowych na budowę, a potem o nieustanną pomoc i błogosławieństwo Boże dla rozpoczętego dzieła. Stąd też Matka Boża Nieustającej Pomocy została obrana Patronką nowego kościoła i nowej parafii.

Prowadzone cały czas usilne starania, zanoszone modlitwy, by w Radzynie mógł zostać wybudowany nowy kościół, przyniosły pewne nadzieje na uzyskanie zgody władz państwowych na początku lat osiemdziesiątych. Wtedy też zostały przeprowadzone konkretne zabiegi polegające na gromadzeniu potrzebnej dokumentacji architektonicznej oraz materiałów budowlanych. Za miejsce dla nowego kościoła został obrany wolny teren przy rozbudowującym się Osiedlu Zabielska, w radzyńskiej dzielnicy noszącej wówczas nazwę Słoneczne Wzgórze.

Pozwolenie na budowę nowej świątyni, po wielu zabiegach i perturbacjach, zostało uzyskane od władz państwowych w 1983 r.⁶⁵ Jednakże już wcześniej, bo w 1982 r. odbył się obrzęd poświęcenia placu pod budowę nowego kościoła i postawienie krzyża, który wierni przenieśli w procesji od kościoła parafialnego Św. Trójcy. Owa uroczystość, która ze względów politycznych była początkowo zabroniona, a później opóźniona przez władze państwowe⁶⁶, była potężną manifestacją wiary i przywiązania do Kościoła, czemu świadectwo dali uczestnicy tej wielkiej procesji wiodącej na miejsce pod budowę nowej świątyni. Wkrótce po tym, 23 maja 1984 r., zostały rozpoczęte pierwsze prace budowlane⁶⁷.

Jednakże uzyskanie od władz państwowych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej zgody na budowę nowego kościoła i plebanii nie oznaczało otrzymania jednoczesnego pozwolenia na utworzenie drugiej parafii w mieście, trzeba było uzyskać na to oddzielne pozwolenie⁶⁸. To zaś zostało wydane przez Wydział ds. Wyznań Urzędu

---

⁶⁵ T. Majczyna, Królowa Radzyna Matka Nieustającej Pomocy, mps, Radzyń Podlaski 1998, s. 32.

⁶⁶ Zob. Archiwum Kurii Siedleckiej, Akta parafii Trójcy św. w Radzynie Podlaskim, t. I, decyzja Naczelnika Miasta Radzyń Podlaski z dnia 24 IV 1982 r. w sprawie pozwolenia na procesję ulicami miasta, Nr sprawy „Or”/0119/87/82. W decyzji tej czyta się: „Na podstawie art. 10 ustawy o zgromadzeniach... po rozpatrzeniu podania Proboszcza parafii rzymsko-katolickiej w Radzynie Podlaskim z dn. 19 IV 1982 nie zezwala się na organizowanie w dniu 1 maja 1982 roku procesji ulicami miasta oraz zgromadzenia na placu przy ul. Zabielskiej. Celem [...] ma być [...] poświęcenie miejsca przeznaczonego pod obiekt sakralny, a więc odprawienie obrzędu na rozpoczęcie budowy nowego kościoła”. W uzasadnieniu tej decyzji zostało zapisane, że brak jest ostatecznych rozstrzygnięć dotyczących budowy, a celem tej procesji jest „demonstracja i próba wywierania nacisku na władze administracji państwowej”.

⁶⁷ 31 VIII 1986 r. Biskup Siedlecki Jan Mazur wmurował kamień węgielny pod budowę kościoła Matki Boskiej Nieustającej Pomocy i Bł. Brata Alberta Chmielowskiego. Zaś już w Boże Narodzenie w 1987 r. sprawowana była pierwsza Msza św. – Pasterka pod przewodnictwem ks. bpa Wacława Skomoruchy – w budującej się jeszcze świątyni, w jej dolnej części. Od tego czasu była już systematycznie sprawowana niedzielna Msza św. w tej świątyni. – B. Sozoniuk, *530 lat Radzyna Podlaskiego. Parafie rzymskokatolickie współcześnie. Zmiany w strukturze parafii*, „Grot” 1998, nr 2 (10), s. 13; T. Majczyna, Królowa Radzyna..., dz. cyt., s. 32.

⁶⁸ Zob. Archiwum Kurii Siedleckiej, Akta parafii Trójcy św. w Radzynie Podlaskim, t. II, prośba z 10 XII 1988 r. do Wydziału Wyznań Urzędu Wojewódzkiego w Białej Podlaskiej o wyrażenie zgody na utworzenie nowej parafii rzymsko-katolickiej w Radzynie Podlaskim, L.dz. 1532/88. Prośba kierowana przez władze duchowne diecezji siedleckiej motywowana jest rozbudową miasta Radzyń Podlaski oraz szczupło-

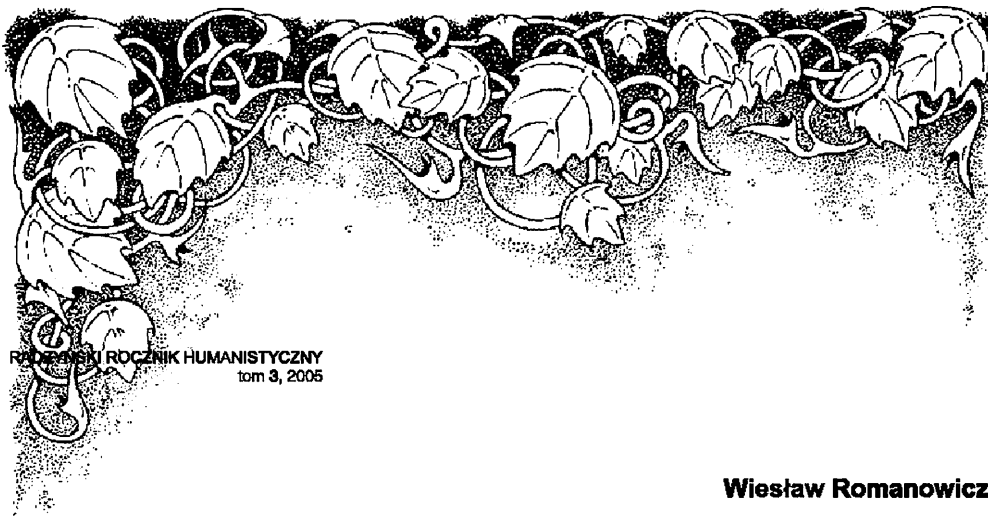
Wojewódzkiego w Białej Podlaskiej 21 grudnia 1988 r.⁶⁹ Po spełnieniu wymogów stawianych przez władze państwowe, 25 grudnia 1988 r. dekretem Biskupa Siedleckiego została erygowana, poprzez wydzielenie z istniejącej parafii Św. Trójcy, nowa radzyńska parafia p.w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy, przy budującym się kościele Matki Boskiej Nieustającej Pomocy i bł. Brata Alberta Chmielowskiego.

Erygowanie parafii nie kończyło jednak prac koniecznych do właściwego funkcjonowania parafii. Msza św. była sprawowana w niewykończonym, tymczasowo przystosowanym do tego celu kościele dolnym. Dużego nakładu środków i pracy wymagało przygotowanie kościoła górnego. Zabiegi ku temu zmierzające zostały zwieńczone uroczystością konsekracji tegoż kościoła 24 października 1993 r.

ścią kościoła parafialnego pw. Św. Trójcy w Radzynie Podlaskim, a także faktem, iż „Kościół i plebania dla nowej parafii są już na ukończeniu”.

⁶⁹ Zob. Archiwum Kurii Siedleckiej, Akta parafii Trójcy św. w Radzynie Podlaskim, t. II, pozwolenie Urzędu Wojewódzkiego w Białej Podlaskiej z dnia 21 XII 1988 r. na utworzenie nowej parafii Radzynie Podlaskim: „Na podstawie art. 2 ust. 1 dekretu z dnia 31 XII 1956 r. o organizowaniu i obsadzaniu stanowisk kościelnych (Dz. U. z 1957 r. Nr 1, poz. 6) oraz art. 104 § 1 Kpa – po rozpatrzeniu wniosku [...] w uzgodnieniu z Dyrektorem Wydziału ds. Wyznań Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie nie wnoszę zastrzeżeń w sprawie utworzenia nowej parafii rzymskokatolickiej w Radzynie Podlaskim poprzez wydzielenie jej z istniejącej parafii św. Trójcy”.

RELIGION I ROCZNIK HUMANISTYCZNY
tom 3, 2005

Wiesław Romanowicz

Instytucjonalny charakter religijności studentów Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Białej Podlaskiej

Zapoznając się z pracami socjologów poruszającymi religijne problemy nieodłącznie widzimy z jakimi trudnościami borykają się podczas definiowania religii. Praktycznie każdy poważny badacz stara się precyzyjnie określić ramy swojej działalności uwzględniając przedmiot i metody badawcze. Trudno jest bowiem dociekać roli i funkcji religii w społeczeństwie bez uprzedniego jej zdefiniowania.

W przeszłości nie wszyscy uczeni podzielali takie stanowisko. Przykładowo Max Weber twierdził, iż nie jest możliwe przedstawienie w definicji tego, czym religia jest, na początku rozważań, w najlepszym razie może ono znaleźć się na końcu, jako wynik przeprowadzonych analiz¹.

Takie podejście nie przekonuje współczesnego socjologa P. L. Bergera, który widzi religię w szerokim kontekście układów odniesienia. „De facto – pisze Berger – Weber stosuje definicję religii rozpowszechnioną na współczesnym mu etapie rozwoju *Religionswissenschaft* – w przeciwnym razie mógłby on równie dobrze rozważać „naród” czy też *oikos* w rozdziale socjologii religii, zamiast w innym rozdziale [...] główną konsekwencją unikania czy też odkładania definicji w przedsięwzięciu naukowym jest albo fakt, iż obszar badania staje się niewyraźny albo fakt, iż obowiązują raczej ukryte niż sprecyzowane definicje².

Problematyką religii zajmował się również inny klasyk socjologii – E. Durkheim. Zaproponował on definicję bardzo szeroką, która odpowiadała by różnym sys-

¹ Por. G. Kehrer, *Wprowadzenie do socjologii religii*, Kraków 1997, s. 19.

² P. L. Berger, *Święty baldachim. Elementy socjologicznej teorii religii*, Kraków 1997, s. 223.